

LifeReset III

Zasad' strom, postav dom

Bežne ľudia postupujú tak, že najprv postaví dom a potom zvyšok. My sme začali netradične a ešte pred výstavbou svojho slameného domu sme si vytvorili zeleninovo-bylikovo-kvetinovú záhradu.

Zorganizovali sme workshop pre ľudí, ktorých rovnako ako nás zaujíma zakladanie permakultúrnej záhrady. Workshop vytvoril priestor na barter – ľudia sa naučili, ako na to, a my sme mali pomocníkov na vybudovanie záhrady.

NEMECKÁ KOPA Workshopu predchádzala dvojtyždňová príprava a zháňanie materiálov – slamy, sena, zeme, dreva, kamenia, hnoja, tyčí, kartónov... Deň predtým sme urobili potrebné prípravy. Vytýčili sme jednotlivé záhony podľa zakresleného návrhu aj chodníky (podľa štandardov – 70 cm, aby sme prešli s fúrikom). Šírku záhonov sme nadimenzovali doslova na mieru – podľa rozpätia mojich a manželových rúk. Prečo? Výhodou vyvýšených záhonov oproti klasickým záhradným hriadkam je, že do takýchto záhonov človek nevstupuje, pretože do nich z oboch strán dočiahne rukami – pri pleťi, oberaní i sadení. Nepošliapanú pôdu netreba okopávať. **1. ZÁSADA: V NAŠEJ ZÁHRADE NEMUSÍME OKOPÁVAŤ!**

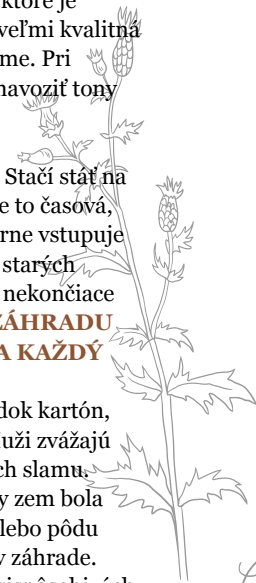
„Včera sme predpripravili základy na záhony a bager urobil ryhu do zeme na záhon zvaný nemecká kopa. Do nej nahádzeme staré konáre a drevo. Postupne budeme vytvárať vrstvy, ktoré nám vytvoria kopy,“ vysvetľuje Patrícia Černáková, permakultúrna dizajnérka, ktorá nám s našim projektom pomáha, a ukazuje na ďalšie materiály, ktoré použijeme – seno, hnoj, zem a ako poslednú vrstvu slamu. Tou záhon namulčujeme. Záhon, kopa, má väčšiu plochu ako rovina s tým istým pôdorysom, získame teda viac miesta na sadenie.

2. ZÁSADA: NEMUSÍME MAŤ NEKONČIACE RIADKY ZELENINY.

Ľudia sa hneď chytajú roboty a lámu konáre na malé kusy, aby nevytrčali zo záhonov. Konáre a hnilé drevo budú v záhone slúžiť ako špongia, ktorá sa po daždi napije a postupne ho bude zásobovať vlhkosťou. Rozkladom vznikne veľmi kvalitný humus a teplo, ktoré je prínosné pre rast rastlín. Spolu so senom a hnojom vznikne o niekoľko rokov veľmi kvalitná pôda na sadenie, čo my, vlastníci sadu, v ktorom je tuhá, fľovitá pôda, oceňujeme. Pri zúrodňovaní a zakladaní štandardnej záhradky by sme museli urobiť výkop a navoziť tony kvalitnej zeme.

KLÚČOVÉ DIERKY „Záhon sa má točiť okolo nás a nie my okolo neho. Stačí stať na jednom mieste a otáčať sa okolo vlastnej osi. Všade máte záhon poruke. Je to časová, energetická aj priestorová efektívnosť,“ vysvetľuje dizajnérka Patrícia a názorne vstupuje do kľúčovej diery, ktorej tvar vytvorila spolu s účastníkmi workshopu zo starých škridiel. Záhon s okrúhlymi tvarmi nádherne zapadá do priestoru. Žiadne nekončiace línie hriadok ako v klasickej záhrade. **3. ZÁSADA: NEMUSÍME MAŤ ZÁHRADU SKRYTÚ ĎALEKO ZA DOMOM. NEMUSÍME CHODIŤ ĎALEKO A KAŽDÝ DEŇ MÔŽEME POZORAŤ JEJ ŽIVOT.**

Druhá skupina ľudí pracuje na vyplnení záhonu. Dve ženy ukladajú naspodok kartón, ktorý zabráni prerastaniu trávy. Trávník nemusíme prácne odstraňovať. Muži zväzajú fúrikmi do záhonu zeminu a tenkú vrstvu hnoja. Dospelí aj deti nosia navrch slamu. Paťa vysvetľuje význam mulčovania: „Nikde v prírode nie je prirodzené, aby zem bola odkrytá. Takýto stav je pre prírodu katastrofálny, keď dôjde k erózii pôdy alebo pôdu zničia záplavy či požiar. Presne tak pôsobia na prírodu aj okopané hriadky v záhrade. Prvé, čo môže proti tomu urobiť, je vyslať takejto pôde pomoc odolných a prispôsobivých

Zuzka (28), Janči (31), Jakubko (3) a Maroško (2) Matúšovci tvoria rodinu, ktorá sa rozhodla pre radikálne životné zmeny. Odchodom na Nový Zéland ukončili život plný zhonu. Po návrate pokračovali v reštartovaní svojho života. Začali si budovať nový, zdravší domov v súlade s prírodou – permakultúrnú záhradu a slamený dom.
www.lifereset.sk

výsadbárov do prvej línie – väčšinou pýr a inú burinu. Ak si to preniesieme do ľudského sveta, pýr predstavuje mierovú misiu, ktorá má na starosti dostať krajinu do pôvodného stavu, zastabilizovať ju. Hneď ako začne na tomto kúsku zeme rásť aj niečo iné, trávnik, bylinky, zelenina, postupne sa zem zelení a výsadbári ustupujú ako mierové sily. Ľudia však hneď siahnu po postrechoch a likvidujú ich ako burinu. Okopávaním si pridávajú prácu navyše, pretože príroda na postihnuté miesto vždy vyše svojich výsadbárov. Preto je najlepšie každý záhon namulčovať. V našom prípade slamou. Zem sa zakryje, nevyrastie nám tam burina, slama sa rozkladom zmení na humus, navyše udrží vlhkosť, teplo a zabráni erózii najvzácnejšej vrchnej vrstvy pôdy.“

4. ZÁSADA: NEPLIEŤ. 5. ZÁSADA: MENEJ POLIEVAŤ.

BYLINKOVÁ ŠPIRÁLA Patrícia zastáva názor, že všetko, čo je na pozemku, tam má aj zostať a využiť sa. Napríklad staré konáre či ílovitá pôda z výkopu. Tú nám bager zložil priamo na mieste bylinkovej špirály. A tak vznikol kopec. „Postavím sa na vrchol tejto kopy hliny a skontrolujeme, či od stredu po vytýčenú hranicu budúcej špirály dodržiavame presný kruh,“ premeriava Paťa. Všetko sedí na centimeter presne aj s nákrešom dizajnu. „Minimálna improvizácia. Všetko do seba zapadá ako zadok na...“ konštatujem s radosťou. Chlapi nosia veľké kamene, ktorými tvarujú špirálové stúpanie na kopci hliny. Jeden z účastníkov sa pýta: „Nemali by sa najprv dávať kamene a potom ich dosypávať hlinou, aby vznikla špirála?“ Paťa pohotovo reaguje: „Kamene neslúžia na to, aby držali tvar špirály. Tá vzniká z kopy hliny. Je to neefektívne postupne dosypávať kamene a vytvárať vrstvy, a to hlavne preto, že ich funkciou je, aby kopec spevnili a akumulovali teplo.“ Práv akumulácia tepla je dôležitá pri vytváraní jednotlivých mikroklim v špirále. Aby sme dosiahli rozpätie, ktoré je schopné zabezpečiť rast rastlín od cesnaku medvedieho, ktorý nájdeme len v lese a nie uprostred lúky, až po šalviu, oregáno a levanduľu, ktoré milujú teplo, musí mať špirála aj riadny priemer. Tá naša má 6 m. „Pri takomto priemere už dokážete zabezpečiť samostatný život byliniek,“ zdôrazňuje Patrícia.

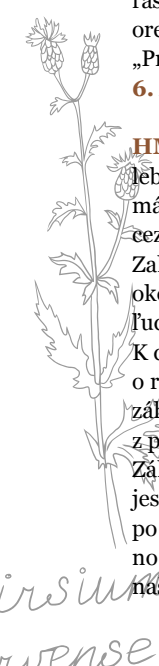
6. ZÁSADA: JEDNODUCHO SA NETREBA TOĽKO STARAŤ.

HMYZÍ HOTEL A KVETINY Znie to skoro ako bezúdržbová záhradka. Netreba okopávať, lebo po nej nešliapeme. Netreba dlhé role, ktoré musíme schovať na zadný dvor, lebo tá naša má prirodzený organický tvar a je krásna. Netreba toľko plieť, lebo burina sa ťažko dostane cez namulčovanú pôdu. Netreba toľko polievať, lebo vlhkosť udržuje slama. Hm? Nevýhody? Založenie vyvýšených záhonov je určite náročnejšie ako skopať záhradu a nasadiť rastliny. No kým okopávanie treba robiť každý rok, vyvýšený záhon založíte len raz. A keď máte k tomu ďalších 30 ľudí dobrej vôle, ktorí vám s tým pomôžu, zvládnete to aj za jeden deň!

K dokonalosti našej záhrady chýbali ešte kvetiny a užitočný hmyz. Tie sa postarajú o rovnováhu v záhradnom ekosystéme a predíde sa invázii škodcov. Do mesiaca od vytvorenia záhonov vznikne pri kľúčovej dierke ešte jeden s pôvodnými slovenskými kvetinami, aké poznáme z predzáhradiek našich starých mám. Taký, o ktorý sa tiež netreba extra starať, pretože sú v ňom trvalky. Záhradné architektky Monika Gálová a Lucia Kováčová ich vybrali a posadili tak, aby kvitli od jari do jesene a navzájom sa symbioticky dopĺňali. Kvetiny lákajú užitočný hmyz. Aby si bzučiaci návštevníci po náročnej práci oddýchli, vyrobili sme im s manželom hmyzí hotel a napájadlo. Netradičné? Áno, no vďaka tomu máme už výborné výsledky – prvú úrodu, nádhernú záhradu, v ktorej trávi hodiny celá naša rodina. Vychutnávame si jej atmosféru.

Za jeden deň sme vybudovali dva druhy záhonov, bylinkovú špirálu a kompostér, a to všetko v pohodovom tempe a s dobrou náladou.

*irwin
wense*